

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

WAYS TO IMPROVE THE ACCOUNTING OF FINISHED PRODUCTS AT THE ENTERPRISE

УДК 658.784:657

Гарькава В.Ф.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки
та інформаційної безпеки
Міжнародний класичний університет
імені Пилипа Орлика

Гончар В.В.

студент
Міжнародний класичний університет
імені Пилипа Орлика

У статті розглянуто особливості обліку готової продукції на підприємстві та визначені шляхи його вдосконалення, що дає змогу визначити напрями наукових досліджень на підприємствах, а також щорічно проводити маркетингові дослідження кон'юнктури ринку та щоквартальний аналіз випуску і реалізації готової продукції.

Ключові слова: готова продукція, підприємство, шляхи вдосконалення, рентабельність, кон'юнктура ринку.

В статье рассмотрены особенности учета готовой продукции на предприятии и определены пути его совершенствования, что позволяет определить направления научных исследований на предприятиях, а также ежегодно проводить маркетинговые

исследования конъюнктуры рынка и ежеквартальный анализ выпуска и реализации готовой продукции.

Ключевые слова: готовая продукция, предприятие, пути совершенствования, рентабельность, конъюнктура рынка.

The article considers the features of the accounting of finished products at the enterprise and determines the ways of its improvement, which enables to determine the directions of scientific research at the enterprises, as well as conduct market researches of the market conjuncture and quarterly analysis of the output and sale of finished products annually.

Key words: finished products, enterprise, ways of improvement, profitability, market conjuncture.

Постановка проблеми: Реформування та розвиток економіки України характеризується ускладненням фінансово-господарських зв'язків між суб'єктами підприємницької діяльності, посиленням конкуренції, активним впровадженням інформаційних технологій, удосконаленням методів ринкового регулювання і контролю та покликано пришвидшити процес інтеграції країни у світову спільноту. Зростання темпів розвитку вказаних явищ вимагає від суб'єктів господарювання якнайшвидшого досягнення та утримання в довгостроковій перспективі максимального значення фінансової стійкості. Бухгалтерський облік і аналіз реалізації готової продукції є однією з основних ланок управлінського процесу, спрямованого на забезпечення і подальше покращення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Процес виготовлення готової продукції від закупівлі сировини, комплектуючих до моменту її продажу дуже місткий. Тому облік готової продукції повинен забезпечити контроль за виконанням завдань із випуску продукції згідно з договірним асортиментом на всіх стадіях її руху, зберіганням готової продукції за обсягом, асортиментом та кількістю, своєчасною випискою документів відвантаження, поданням розрахункових документів покупцям та контроль своєчасного здійснення платежів, використання матеріальних і фінансових ресурсів за допомогою складання планових і фактичних калькуляцій собівартості продукції.

Тому досить актуальним є дослідження обліку та аналізу реалізації готової продукції, а також обґрунтування шляхів їх вдосконалення. Облік готової продукції є важливою темою для розгляду, і її актуальність також полягає в тому, що більшість підприємств України займається виробництвом та реалізацією продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питанням дослідження обліку та аналізу готової продукції та її реалізації присвячені праці науковців О.Я. Базилінської, В.В. Сопко, Ф.Ф. Бутинця, Н.І. Верховлядової, О.П. Кундрі-Висоцької, В.В. Бабича та ін.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення теоретичних і практичних основ обліку та аналізу реалізації готової продукції на підприємстві, а також розроблення шляхів їх удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження.

У промисловому виробництві результат праці – готова продукція. В економічній літературі немає єдиного підходу до визначення готової продукції. Причинами цього є різні підходи до побудови бухгалтерського обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Визначення готової продукції наводиться у стандарті бухгалтерського обліку 9 «Запаси» та Інструкції до плану рахунків № 291 від 30.11.1999 р. Готовою називають продукцію, яка виготовлена на підприємстві, призначена для продажу, повністю закінчена обробкою, пройшла випробування, приймання, укомплектування і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договорами або іншими нормативно-правовими актами (умовами, стандартами). До готової продукції відносять також роботи і послуги промислового характеру, виконані на стороні, своєму капітальному будівництву та іншим непромисловим виробництвам і господарствам, вартість реалізованих або призначених для реалізації напівфабрикатів свого виробництва.

Завод ДП «Санта-Петрівка» веде свою історію з 2004 року, з будівництва нового підприємства на місці заводу, який випускав керамічну цеглу, що припинив свою діяльність в 1996 році. За чотири роки завод зміг не тільки встановити і запустити сучасне обладнання, а й налагодити ефек-

тивне, сучасне виробництво високоякісної цегли. У 2007 році завод ДП «Санта-Петрівка» почав випуск готової продукції. Підприємство працює на основі статуту. Має власний кар'єр із добування сировини. Вся сировина і готова продукція часто проходить контроль якості, який здійснюється як у власній лабораторії, так і в незалежних спеціальних випробувальних лабораторіях. На заводі працюють кваліфіковані спеціалісти: лаборанти, інженери, оператори, технологи, механіки, економісти, водії, слюсарі та інші. За заводом керує директор Омелянюк Володимир Миколайович. Директор має право без довіреності здійснювати дії від імені підприємства в межах, передбачених статутом та предметом діяльності. Вирішує всі питання в межах наданих йому прав і доручає виконання окремих функцій директора іншим посадовим особам – заступнику директора, головному бухгалтеру. Забезпечує дотримання законодавства в діяльності підприємства, активне використання правових заходів для удосконалення управління та зміцнення дисципліни. Бухгалтер на ДП «Санта-Петрівка» здійснює організацію бухгалтерського обліку фінансової діяльності підприємства. Здійснює контроль за дотриманням порядку оформлення первинних бухгалтерських документів.

Реалізованою готовою продукцією підприємства ДП «Санта-Петрівка» вважається продукція, за яку покупцеві пред'явлені розрахункові документи. Реалізованою продукцією вважається продажна вартість відвантаженої продукції, зазначеної в оформлених як підстава для розрахунків з покупцями документах, або продажна вартість відвантаженої продукції, зарахована як платіж на рахунки підприємства в установах банків.

Підприємство ДП «Санта-Петрівка» реалізує свою продукцію покупцям на підставі укладених договорів (угод). Аналізуючи динаміку виробництва готової продукції на ДП «Санта-Петрівка», можна дійти висновку, що у 2012 році останньої було виготовлено на 733 тис. грн. більше, а продано на 553 тис. грн. більше, ніж у 2011 році. Цегли подвійної М-75 було виготовлено у 2011 та 2012 роках на 27 тис. грн., але остання не була реалізована, що свідчить про невідповідну асортиментну політику підприємства ДП «Санта-Петрівка».

На обсяг виробництва у вартісному виразі цегли півтора М-150 негативно впливає зменшення ціни реалізації цього виду готової продукції більш як удвічі, що, звісно зумовлює більші обсяги реалізації та кількість виготовленої продукції у натуральному виразі, але при цьому належного рівня обсягу виробництва підприємством не було досягнуто у 2012 році.

Проаналізувавши вплив витрат на собівартість готової продукції ДП «Санта-Петрівка», можна дійти висновку, що найбільший вплив матеріальних витрат, тобто продукція підприємства ДП «Санта-

Петрівка» є досить матеріаломісткою, як наслідок, необхідно зменшити кількість матеріальних витрат, щоб собівартість продукції знизилася. Зміна асортиментної політики та зменшення матеріальних витрат як основного складника собівартості готової продукції ДП «Санта-Петрівка» дасть змогу отримати позитивний фінансовий результат внаслідок реалізації готової продукції.

У зв'язку з нерівномірністю асортиментної політики, наявністю великої кількості конкурентів підприємству ДП «Санта-Петрівка» необхідно щорічно проводити маркетингові дослідження кон'юнктури ринку та щоквартальний аналіз випуску і реалізації готової продукції. Маркетингові дослідження передбачають систематичний збір, обробку й аналіз усіх аспектів процесу маркетингу, а саме: продукту; кон'юнктури ринку, конкурентів, методів і прийомів збуту, системи ціноутворення, мір стимулювання збуту, системи формування попиту тощо. Маркетинг у сучасних умовах необхідний на всіх етапах функціонування підприємства ДП «Санта-Петрівка».

В умовах становлення ринкових відносин вітчизняні підприємства вимушені все більше уваги приділяти збору інформації про конкурентів, аналізу й оцінці їхньої поточної діяльності та перспектив розвитку. В розвинених країнах майже жодне підприємство не може ігнорувати такий фактор зовнішнього середовища, як конкуренти.

Значну увагу треба приділити вивченню осіб, що приймають ключові рішення, керівників підприємства ДП «Санта-Петрівка», та того, якої позиції вони додержуються: оборонної або наступальної. Велике значення має збір інформації про відомих у цій галузі практиків і науковців, що працюють на підприємствах-конкурентах, що дає змогу визначити напрями наукових досліджень на цих підприємствах. Зібрана інформація про конкурентів потребує подальшої обробки: необхідно в процесі аналізу визначити основні переваги і недоліки підприємств-конкурентів. Методом експертних оцінок визначається вага кожного фактора та дається його кількісна оцінка. Помножуючи ці показники, визначають міру можливостей підприємства ДП «Санта-Петрівка», що досліджується, або загроз із боку конкурентів. Кількісна оцінка факторів конкуренції дає змогу визначити черговість упровадження певних заходів для забезпечення конкурентоспроможності підприємства ДП «Санта-Петрівка». Зібрана інформація дає змогу визначити найбільш небезпечних конкурентів, їхні слабкі та сильні сторони. Практика вивчення конкурентів дає змогу визначити цілу низку методів збору інформації. Значну частину інформації можна одержати, вивчаючи офіційні джерела: газети, журнали, урядові видання, наукові праці. Інформація про емісію акцій дає змогу дійти висновків про розширення

господарської діяльності підприємств-конкурентів. Придбання підприємствами-конкурентами ліцензій надає інформацію про напрями технологічних змін у виробництві і сфер діяльності. Вид ліцензії дає змогу дійти висновків про можливість зміни рівня конкуренції у галузі. Значну інформацію надає рекламна література, статті та доповіді на наукових конференціях, технічні журнали, торгові анкети. Збір інформації про конкурентів є безперервним процесом, який повинен бути чітко налагоджений, виконуватися у певній послідовності спеціальними організаційними підрозділами, які повинні збирати, систематизувати інформацію.

Висновки з проведеного дослідження.

Реформування та розвиток економіки України характеризується ускладненням фінансово-господарських зв'язків між суб'єктами підприємницької діяльності, посиленням конкуренції, активним упровадженням інформаційних технологій, удосконаленням методів ринкового регулювання і контролю та покликано пришвидшити процес інтеграції країни у світову спільноту. Зростання темпів розвитку вказаних явищ вимагає від суб'єктів господарювання якнайшвидшого досягнення та утримання в довгостроковій перспективі максимального значення фінансової стійкості. Бухгалтерський облік і аналіз реалізації готової продукції є однією з основних ланок управлінського процесу, спрямованого на забезпечення і подальше покращення фінансової стійкості, платоспроможності та ліквідності підприємства.

Процес виготовлення готової продукції від закупівлі сировини, комплектуючих до моменту її продажу дуже масштабний. Тому облік готової продукції повинен забезпечити контроль за виконанням завдань із випуску продукції згідно з договірним асортиментом на всіх стадіях її руху, зберіганням готової продукції за обсягом, асортиментом та кількістю, своєчасною випискою документів відвантаження, поданням розрахункових документів покупцям та контроль своєчасного здійснення платежів, використання матеріальних і фінансових ресурсів за допомогою складання планових і фактичних калькуляцій собівартості продукції.

Тому досить актуальним є дослідження обліку та аналізу реалізації готової продукції, а також обґрунтування шляхів їх удосконалення. Облік готової продукції є важливою темою для розгляду, і її актуальність також полягає в тому, що більшість підприємств України займається виробництвом та реалізацією продукції.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Александрова М.М, Кірейцев Г.Г., Маслова С.О. Гроші. Фінанси. Кредит: В 2-х частинах: Навч. Метод. Пос. Ж.:ЖІТІ, 2002. 200 с.
2. Афанасьєв М.В., Гончаров А.Б. Економіка підприємства: Навчально методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / За редакцією проф. М.В. Афанасьєва. Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. 410 с.
3. Большой бухгалтерский словарь / Под ред. А.Н. Азрилияна. М.: Институт новой экономики, 1999. 574с.
4. Бухгалтерський облік із використанням комп'ютерних технологій: На прикладі програми «1С:Бухгалтерія 7.7 для України» (Практикум) / В.І. Крисюк, В.М. Дякон, Т.А. Демченко та ін. К.: Видавництво Європейського університету, 2006. 173 с.
5. Бухгалтерський облік у галузях економіки: Підручник для студ. вищ. навч. зал. / В.Б. Захожай, М.Ф. Базась, М.М. Матюха, В.М. Базась; За ред. В.Б. Захожая, М.Ф. Базася. К.: МАУП, 2005. 968 с.: іл.
6. Бухгалтерський облік: основи теорії і практики / Лисюк О.М., Михайлова Т.П., Чаукіс Ю.Д. Донецьк, 2003. 443 стор.
7. Бухгалтерський словник / За ред. проф. Бутинця. Житомир, 2001. 224 с.
8. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ПП «Рута», 2002.

REFERENCES:

1. Alexandrova MM, Kyiretsev G.G., Maslov S.O. Money. Finances. (in Ukrainian)
2. Credit: In 2 parts: 2002Teaching. Method. Pos – Zh.: LIFE, p. 200 (in Ukrainian)
3. Afanasyev MV, Goncharov AB (2003) Enterprise economy: Educational methodical manual for independent study of discipline / By editorship prof. M.V. Afanasyeva – Kh.: VD "INZHEK", p. 410. (in Ukrainian)
4. Ed. AN Azryliyana. (1999) Large accounting dictionary. M.: Institute new economy, p.574 (in Russian)
5. VI Krisyuk, VM Diacon, T.A. Demchenko and others. (2006) – K. Computational accounting: On the example of the program «1C: Бухгалтерія 7.7 for Ukraine» (Practice): Publishing House of the European University, p.173.
6. VB Zakhozay, MF Bazas, MM Matyukha, V.M. Bash; Ed. VB Zakhozha, MF Bash (2005) Accounting in the field of economics: A textbook for the studio. higher tutor hall. / K.: MAUP, p. 968.
7. Lysiuk O.M., Mikhailova TP, Chaukis Yu.D. (2003) Accounting: The Fundamentals of Theory and Practice / Donetsk, p.443
8. Ed. prof. Butintska (2001) Accounting Dictionary / Zhytomyr, p. 224
9. Ed. F. F. Button (2002).Accounting financial accounting: Textbook for students of higher education Educational institutions Zhytomyr: PE "Ruta".

Harkava V.F.

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economics and Information Security
Pylyp Orlyk International Classical University

Gonchar V.V.

Student
Pylyp Orlyk International Classical University

WAYS TO IMPROVE THE ACCOUNTING OF FINISHED PRODUCTS AT THE ENTERPRISE

The reform and development of the Ukrainian economy are characterized by complications of financial and economic ties between business entities, increased competition, the active introduction of information technologies, improvement of market regulation and control methods, and accelerates the process of integration of the country into the world community. The growth of the pace of development of these phenomena requires economic entities to achieve and maintain the maximum value of financial sustainability in the long run. Accounting and analysis of finished product sales are one of the main elements of the management process aimed at ensuring and further improving financial stability, solvency, and liquidity of the enterprise.

The process of manufacturing finished products from the purchase of raw materials, components to the moment of its sale is very voluminous. Therefore, the accounting of finished products should ensure control over the implementation of tasks for the release of products in accordance with the contract range at all stages of its movement, storage of finished products by volume, range, and quantity, timely issue of documents of shipment, presentation of settlement documents to buyers and control of timely payments, use of material financial resources by drawing up planned and actual cost estimates of production costs.

Therefore, it is very relevant to study accounting and analysis of the implementation of finished products, as well as substantiation of ways to improve them. Accounting for finished products is an important topic for consideration and its relevance also consists in the fact that most Ukrainian enterprises are engaged in the production and sale of products.